

Ευθύνες και φορτίο του ποιμένα στην θεραπευτική ποιμαντική

Ορθοδοξία / Ποιμαντική

Δημήτρης Τσιολακίδης, Θεολόγος

Στοιχεία εξατομικευμένης θεραπευτικής ποιμαντικής

Ο Ιωάννης Σιναΐτης δεν περιορίζεται απλά στην αναφορά της αλληλουχίας και της δικτυωτής δομής των παθών που οι παρά φύση κινήσεις της ψυχής προκαλούν. Απέναντι στην εκφυλιστική προς την ύπαρξη κυριαρχία των παθών, προτάσσει τις αρετές, τους αγαθούς δεσπότες της προσωπικότητας που βοηθούν στην οχύρωση του νου και στην ελευθερία, που είναι η κατά φύση κίνηση του προσώπου στα όριά του. Τα δε όρια αυτά δεν μπορούν να τηρηθούν εάν δεν υπάρχει καθαρή και συντετριμμένη καρδιά και συνεκδοχικά καθαροί λογισμοί και καθαρότητα του βίου, δηλαδή η εν πνεύματι ζωή. Επιγέννημα αυτής της βάσης αποτελούν οι ευθύνες και το φορτίο που ο Ιωάννης ορίζει για τον ποιμένα τον οποίο θεωρεί πνευματικό καθοδηγητή και θεραπευτή ψυχών. Από αυτή την εξάρτηση πηγάζουν οι οδηγίες και οι συμβουλές που δίνει στον λόγο προς τον ποιμένα. Ομοίως με αυτονόητη την πλήρη πνευματική εξάρτηση του ποιμένα (το ευγενές είδωλο της

οποίας το εντοπίζει στην ακακία, τον ζήλο και την προσευχή του και τον οποίο ονομάζει κυβερνήτη, ιατρό και διδάσκαλο· χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του ποιμένα που υποδηλώνουν το ποιοτικό και χρονικό εύρος της πνευματικής σύνδεσης με τον ποιμενόμενο), προτείνει συγκεκριμένα πνευματικά εργαλεία τα οποία συνιστούν παράλληλα και μεθόδους θεραπείας. Ενώ οι παράλληλα αναφερόμενες ιδιότητες του ποιμένα ενισχύονται από το γεγονός ότι: «...Η θεραπευτική σχέση καθιερώνεται, θεσμοθετείται, από τη σχέση [θεραπευτή-πνευματικά νοσούντος] ως σχέση διαρκείας [και]...στην πράξη η αποτελεσματικότητα [αυτής της θεραπευτικής ζεύξης] εξαρτάται από τις δεξιότητες και στάσεις εκείνου που την εφαρμόζει)[35].

Τοιουτοτρόπως τα εργαλεία δεν αποτελούν ψυχοσυμβουλευτικά προτάγματα αλλά συνδέονται με τη θεολογική-οντολογική προσέγγιση της ύπαρξης. Τα παρομοιάζει μάλιστα με ιατρικά σύνεργα και φαρμακευτικά είδη. Έτσι λοιπόν ο κατάλογος των θεραπευτικών μέσων περιλαμβάνει επιπλέον: έμπλαστρα, ιατρικά υγρά, ξυράφια, κολλύρια, σπόγγους, φλεβότομα, θερμοκαυτήρες, αλοιφές, υπνωτικά, μαχαίρι και επιδέσμους, υλικά που συσχετίζονται ωσαύτως με τα αντίστοιχα πνευματικά εφόδια προς ίαση των πνευματικά νοσούντων. Ως εκ τούτου το έμπλαστρο συνδέεται με τη θεραπεία των έκδηλων παθών όπως τα σωματοποιεί προφανώς η εξωτερική συμπεριφορά του ανθρώπου, ενώ ως ιατρικό υγρό νοείται η θεραπεία των εσωτερικών καθηλώσεων της προσωπικότητας όπως π.χ. των άλογων

επιθυμιών, οι οποίες την ηγεμονεύουν και ορίζουν κατ'ουσίαν τη συμπεριφορά της. Με ξυράφι παρομοιάζεται η ασύτητα και ο ελεγκτικός χαρακτήρας του ποιμαντικού λόγου, που ως τέτοιος μόνο μπορεί να απαλλάξει τον άνθρωπο από την παραμορφωτική αντίληψη που έχει για τη ζωή εξαιτίας της υπερηφάνειας που τον διακατέχει. Το κολλύριο απαντά στην αφαίρεση των ψυχικών κηλίδων που προκαλούνται από το έντονο συναίσθημα του θυμού το οποίο συσκοτίζει την λειτουργική και αντιληπτική ικανότητα του ψυχικού οργάνου και της νόησης. Σχετίζεται με την αυστηρότητα που πρέπει να διακρίνει ένα λόγο νουθεσίας όταν το απαιτεί η περίσταση, ώστε η έλλειψη επιείκειας να συνεφέρει τον ασυλλόγιστο του. Το φλεβότομο κατα το υπόδειγμα χρήσης του αντίστοιχου ιατρικού οργάνου, είναι η έγκαιρη, διαπεραστική και χωρίς χρονοτριβή θεραπευτική παρέμβαση των συγκεκαλυμμένων ψυχικών ρύπων-εμπλοκών.

Στη συνέχεια της ταξινόμησης και συμπληρωματικά προς το φλεβότομο ακολουθεί ο σπόγγος που μετά την οξύστομη εφαρμογή της προηγηθείσας θεραπευτικής μεθόδου, επενεργεί ως ψυχωφελής και θεραπευτικός στις ανθρώπινες αδυναμίες και αστοχίες λόγος. Θερμοκαυτήρ είναι η κατευθυντήρια γραμμή και το πρότυπο των έργων και ημερών μέσα στο οποίο καλείται να λειτουργήσει ο δεχόμενος την ποιμαντική επιστασία ώστε να τελειωθεί κατά το δυνατόν η πνευματική μεταστροφή του πράξαντα πνευματικά ή άλλα παραπτώματα. Η αλοιφή αναφέρεται στον παραινετικό λόγο και στην ανάγκη της παραμυθίας που πρέπει να προσφερθεί στον δέκτη της θεραπείας. Κατόπιν η νύξη για υπνωτικό σχετίζεται με την απαραίτητη τήρηση και συνέχεια της πνευματικής εποπτείας, ώστε να μη νοθευτεί πρώτιστα η κρίση του υποτακτικού από το φέγγος που αντανακλά η ενατένιση της εν πνεύματι ζωής και να αποφευχθεί δευτερευόντως η παλινδρόμηση του στην πρότερη κατάσταση.

Σε συνάφεια με αυτήν την προσδοκία επιβεβλημένη είναι η χρήση επιδέσμου-τεχνική της αναστολής μέχρι του σημείου εξάλειψης της κενοδοξίας, με τη συνδρομή της καλλιέργεια της υπομονής. Τέλος το μαχαίρι είναι αρχή και αξιακό μέγεθος εκ των ων ουκ ανευ για την αποβολή του ιδίου θελήματος, την απέκδυση από τον παλαιό άνθρωπο και την πνευματική προκοπή του προσώπου. Όρο θεμελιώδη συναρμογής του κατάλληλου πνευματικού εξοπλισμού, αποτελεί η απάθεια, η προσωπική τελείωση του ποιμένα και η ανασία, (αταραξία και συμπαγής συναισθηματική δομή και συγκρότηση) σε ό,τι δυσώδες μπορεί να αποδεσμεύσει η υπαρξιακή «εγχείρηση» που κάθε φορά επιχειρεί ο θεραπευτής.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

[35] Βλ π. Βασιλείου Θερμού, ό.π., σ.134.

<http://bit.ly/2kXlsH0>